

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har den 25 april 2000 berett miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1999/2000:105 Vissa punktskattefrågor jämte följdmotioner. Miljö- och jordbruksutskottets yttrande avser i första hand de lagförslag som framläggs angående vissa skattelättnader för jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet samt – helt eller delvis – de fyra motioner som väckts med anledning av propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framläggs ett antal förslag i olika punktskattefrågor. Förslagen omfattar bl.a. trafikbeskattningen och jordbrukets energibeskattning.

Regeringen har i budgetpropositionen för år 2000 aviserat att jordbruket från och med den 1 juli 2000 skall ges samma reduktion av energi- och koldioxidskatterna som industrin och växthusnäringen för närvarande för förbrukning av el och bränslen för uppvärmning. I propositionen behandlas lagstiftningsfrågor i anledning av denna omläggning.

Företag som bedriver jord-, skogs- och vattenbruksverksamhet föreslås omfattas av skattelättnaderna. Företagen får del av skattelättnaderna för bränslen och el genom att ansöka om återbetalning av skatt. Återbetalningen av skatt på bränslen sker per kalenderkvartal. De villkor som i dag gäller för industrin föreslås tillämpas även för jord-, skogs- och vattenbruksverksamheterna, dvs. rätt till återbetalning föreligger endast när ersättningen för ett kalenderkvartal uppgår till minst 1 000 kr. För skatten på el föreslås som huvudregel att återbetalningen sker på årsbasis, med möjlighet för företag med förbrukning i större omfattning att få återbetalning kvartalsvis. Vad gäller återbetalning av elskatt införs det en administrativ gräns, som innebär att endast den del av skattebeloppet som överstiger 1 000 kr per år betalas tillbaka.

Motionerna

1999/2000:Sk22 av Carl G Nilsson och Lars Björkman (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omfattningen av skattebefrielsen.

1999/2000:Sk23 av Rolf Kenneryd m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att även den som förbrukar lite el och olja måste få en rimlig möjlighet att kunna ta del av skattenedsättningen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ingen gräns för nedsättningen av elskatt skall införas,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nedsättningen av elskatten bör ske genom ett försäkranssystem,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det inte är motiverat med någon gränssättning för att få ta del av nedsättningen av eldningsoljeskatten,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nedsättningen av eldningsoljeskatten bör ske genom ett försäkranssystem,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nedjustera dieselskatten eller på annat sätt kompensera svenskt lantbruk för den i jämförelse med konkurrentländerna högre skatten på diesel.

1999/2000:Sk24 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om slopad avgift på kväve i handelsgödsel,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sänkt skatt till 53 öre på diesel i arbetsredskap som används i jord- och skogsbruk samt i entreprenadmaskiner,

8. att riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till deklarationsmetod för skattereduktion av jordbrukets energiskatter i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Sk25 av Kenneth Lantz m.fl. (kd) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar om en skattelättnad för jordbruksnäringen med 330 miljoner räknat på helår avseende el- och eldningsoljebeskattningen i enlighet med beräkningarna i budgetpropositionen för år 2000,

3. att riksdagen begär att regeringen återkommer med lagförslag i syfte att kooperativa företag inom trädgårdsnäringen ej skall missgynnas ur energiskattehänseende,

4. att riksdagen, med avseende på skattelättnader på bränslen, beslutar om ett försäkranssystem i stället för det föreslagna återbetalningssystemet,

5. att riksdagen, i det fall återbetalningssystem införs, beslutar i enlighet med vad som anförts i motionen att ej införa någon beloppsgräns och att de som så önskar skall få återbetalning kvartalsvis,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beloppsgräns,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att lätta på lantbrukets övriga skatteryggsäck.

Offentlig utfrågning m.m.

Miljö- och jordbruksutskottet samt skatteutskottet anordnade den 6 april 2000 gemensamt en offentlig utfrågning angående jordbrukets miljö- och energiskatter. I utfrågningen deltog representanter för bl.a. Finans- och Jordbruksdepartementen, Statens jordbruksverk, Naturvårdsverket, Riksrevisionsverket, Livsmedelsekonomiska institutet, Sveriges Lantbruksuniversitet, Svenska Naturskyddsföreningen och Lantbrukarnas Riksförbund. En utskrift från utfrågningen finns hos miljö- och jordbruksutskottets kansli. Under utfrågningen framfördes synpunkter rörande bl.a. skatterna på handelsgödsel och bekämpningsmedel, dieselskatten och elskatten.

I en skrivelse till miljö- och jordbruksutskottet den 3 maj 2000 anför Trädgårdsnärings Riksförbund och Sveriges Potatisodlares Riksförbund synpunkter på den aktuella propositionen i de delar som gäller avgränsningen av företagstyper som omfattas av de föreslagna skattelättnaderna. Skrivelsen överlämnas under hand till skatteutskottet.

Utskottets överväganden

Begreppet jordbruksnäringen och omfattningen av skattelättnaderna m.m.

Regeringens förslag innebär att skattelättnaderna i form av ingen energiskatt och 50 % koldioxidskatt skall tillämpas för energiförbrukning som sker i yrkesmässig jord-, skogs- och vattenbruksverksamhet (utskottet föreslår i slutet av detta avsnitt en redaktionell jämkning i detta avseende). I den mån inget annat anges i propositionen innefattar begreppen jordbruket och jordbruksnäringen de uppräknade verksamheterna. Enligt propositionen bör en utgångspunkt för avgränsningen av berörda företagstyper vara vissa statistiska begrepp enligt standarden för svensk näringsgrensindelning (SNI92). Huvudgrupperna i SNI-klassificeringen är 01: jordbruk, jakt och service i anslutning här till samt 02: skogsbruk och service till skogsbruk. Undergrupper till 01 är 01.1 växtodling, 01.2 djurskötsel, 01.3 blandat jordbruk (växtodling i kombination med djurskötsel), 01.4 service till jordbruk utom veterinärverksamhet samt 01.5 jakt och viltvård samt service i anslutning här till. Även 02 är indelat i olika undergrupper. Under avdelning B, grupp 05, hänförs fiske och vattenbruk. Enligt SNI-systemet utgör växthusnäringen en del av jordbrukssektorn (avdelning A, nivåerna 01.12 och 01.13). Enligt vad som närmare utvecklas i propositionen omfattar de föreslagna skattelättnaderna dock inte t.ex. verksamheter där det bedrivs viss service till jordbruk och skogsbruk.

Frågan om trädgårdsnärings skattelättnader tas upp i motion Sk25 (kd) yrkande 3 och i den ovannämnda skrivelsen från Trädgårdsnärings Riksförbund. Enligt motionen tar regeringen ej hänsyn till de kooperativa företagsformer som finns inom trädgårdsnäringen. Detta kan leda till att vissa företag missgynnas. Regeringen bör i denna del snarast återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att de åsyftade kooperativa företagen ej missgynnas i energiskattehänseende.

Utskottet anser sig för sin del inte ha underlag för att närmare gå in på frågor om gränsdragningen mellan olika företagsformer i beskattningshänseende. Som framgår av propositionen innebär varje form av avgränsning av ett förmånsberättigat område viss risk för gränsdragningsproblem och konkurrenssnedvridningar i förhållande till närliggande verksamheter, som inte får del av aktuella förmåner. Det framgår emellertid också av propositionen att den berörda SNI-kodningen är avsedd som en allmän vägledning och att en verksamhet som åsatts en viss SNI-kod utanför det industriella området i energiskattesammanhang ändå kan räknas som industriell verksamhet. Motsvarande synsätt bör enligt regeringen i förekommande fall även kunna användas beträffande jordbruksverksamhet. Däremot skulle det enligt regeringens bedömning föra alltför långt att låta skattelättnader gälla generellt för t.ex. fristående företags lagring, sortering etc. av frukt och grönt. Utskottet utgår från att de berörda gränsdragningsproblemen kan få en ändamålsenlig lösning i rättstillämpningen och avstyrker motion Sk25 (kd) yrkande 3.

I kd-motionen Sk25 framhålls vidare att den i budgetpropositionen för år 2000 utlovade skattesänkningen skulle innebära en skattelättnad för jordbruksnäringen med 330 miljoner kronor. Att som regeringen nu föreslår minska den utlovade skattesänkningen med en tredjedel till 220 miljoner kronor är otillständigt. Det är nu nödvändigt att uppfylla de löften som jordbruksnäringen fått, innebärande en skattelättnad med 330 miljoner kronor räknat på helår (yrkande 2).

Enligt yrkande 7 i motion Sk25 utgör el- och bränslebeskattningen en liten del av jordbrukets s.k. skatteryggsäck. Riksdagen bör snarast avlyfta övriga delar i denna ryggsäck, dvs. dieselbeskattningen och avgiften på handelsgödsel; alternativt bör avgiften på handelsgödsel återföras till jordbruket. Sammantaget bör skatteryggsäcken utöver nu föreslagna sänkningar minska med ytterligare 110 miljoner kronor i el- och bränslebeskattning, 1,2 miljarder kronor i minskad dieselbeskattning, vartill kommer att 360 miljoner kronor av handelsgödselavgiftsmedel återförs till jordbruket.

I motion Sk24 (m) yrkas att avgiften på kväve i handelsgödsel avskaffas och att skatten på diesel sänks till 53 öre per liter för arbetsredskap i jord- och skogsbruk samt entreprenadmaskiner (yrkandena 6 och 7).

Dieselskatten tas också upp i motion Sk23 (c) yrkande 6. Dieselskatten är enligt motionen en tung börda för den svenska jordbruksnäringen. För att säkerställa näringens konkurrenskraft måste dieselskatten nedjusteras eller måste medel avsättas för att på annat sätt kompensera svenskt lantbruk för den i jämförelse med konkurrentländerna högre skatten på diesel.

Utskottet har vid flera tillfällen under senare år haft anledning att diskutera den svenska jordbruksnäringens miljö- och energiskatter och vilken betydelse dessa skatter har främst i ett EU-perspektiv där kostnader och intäkter i lantbruket i hög grad varierar inom gemenskapens medlemsländer (se bl.a. 1999/2000:MJU2 s. 70 f.). Genom den nu föreslagna skatteomläggningen jämföras jordbruket i energiskattehänseende med tillverkningsindustrin. I proposition 1999/2000:105 beräknas omläggningen innebära ett skattebortfall brutto på cirka 220 miljoner kronor per år. Det kan i sammanhanget nämnas att regeringen i årets ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100 s. 190) meddelar att kartavgiften avskaffas från och med

innevarande år. Inkomsterna till statsbudgeten från kartavgifterna uppgick år 1999 till ca 25 miljoner kronor.

Utskottet är inte berett att i detta sammanhang föreslå ytterligare skattelättnader för jordbruket och avstyrker motionerna Sk24 (m) yrkandena 6 och 7 samt Sk25 (kd) yrkandena 2 och 7.

När det gäller utformningen av lagförslaget föreslår utskottet en redaktionell jämkning som innebär att begreppen jord-, skogs- eller vattenbruksverksamhet i stället betecknas jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet i samtliga de paragrafer där begreppen förekommer.

Skattelättnader på bränslen och el. Val av system för skatteåterföringen m.m.

I fråga om skattelättnaderna på bränslen föreslår regeringen att dessa erhålls genom ett återbetalningssystem. Ansökan om återbetalning av skatten skall göras per kalenderkvartal. Rätt till ersättning föreligger endast när ersättningen för ett kalenderkvartal uppgår till ett gränobelopp om minst 1 000 kr. Enligt propositionen likställs jordbruksnäringen härvidlag med tillverkningsindustrin när det gäller system för återbetalning och beloppsgräns.

Återföringen av energiskatten på el skall enligt förslaget likaledes göras genom ett återbetalningssystem. Möjlighet ges till kvartalsvis återbetalning vid förbrukning i större omfattning; i annat fall gäller årsvis återbetalning. Rätt till återbetalning föreligger endast för belopp som överstiger 1 000 kr per årsperiod. I denna del har regeringen valt ett system som avviker från vad som i dag tillämpas för tillverkningsindustrin och växthusnäringen.

I motion Sk22 (m) kritiserar propositionen med utgångspunkt i att skattelättnaden på bränslen endast gynnar de stora företagen och att stora delar av bondekåren utesluts från denna reform. Genom att ett gränobelopp om 1 000 kr per kvartal införs blir t.ex. den jordbrukare som skulle kunna få återbäring med 990 kronor i kvartalet eller 3 960 kronor om året helt utan ersättning. Man hänvisar till att 40 % av volymen eldningsolja inte kommer att omfattas av förslaget. Vidare motsätter sig motionärerna den eventuella höjning av beloppsgränsen för återbetalning av elskatten som aviserats i propositionen och anför att det enda rimliga är att hela beloppet för skattebefrielse skall återbetalas och det administrativa förfarandet förenklas.

I motion Sk23 (c) anförs liknande kritiska synpunkter angående de föreslagna systemen för återföring av skatt. Även den som förbrukar lite el och eldningsolja måste få en rimlig möjlighet att ta del av skattenedsättningen. Någon gräns för återbetalningen av berörda skatter bör inte finnas. Återföringen av både bränsleskatten och elskatten bör ske genom ett försäkranssystem (yrkandena 1–5).

Enligt motion Sk24 (m) bör regeringen återkomma med ett förslag om deklarationsmetod som innebär att avdrag görs för energiskatterna i inkomstdeklarationen och att ingen beloppsgräns förekommer (yrkande 8).

Också i motion Sk25 (kd) yrkas att återföringen av skatt skall ske genom ett försäkranssystem. Någon beloppsgräns för återbetalning av skatt på bränslen skall inte gälla, eftersom detta missgynnar de mindre företagen. De som så önskar skall få återbetalning varje kvartal. Den aviserade höjningen av beloppsgränsen i fråga om elskatt avvisas (yrkandena 4–6).

Utskottet konstaterar att regeringen utförligt redovisat motiven för de i huvudsak skattetekniska lösningar som valts för skatteåterföringen till berörda näringar, inklusive för- och nackdelar med de återföringssystem som kan vara aktuella. Från de synpunkter utskottet har att företräda tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker motionerna Sk22 (m), Sk23 (c), Sk24 (m) och Sk25 (kd) i berörda delar.

Stockholm den 11 maj 2000

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Dan Ericsson

I beslutet har deltagit: Dan Ericsson (kd), Sinikka Bohlin (s), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gudrun Lindvall (mp), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp), Jonas Ringqvist (v), Berit Adolfsson (m) och Anders G Högmark (m).

Avvikande meningar

1. Jordbrukets och trädgårdsnäringens skattelättnader m.m.

Dan Ericsson (kd) och Caroline Hagström (kd) anför:

Som anføres i motion Sk25 (kd) utlovade regeringen i budgetpropositionen för år 2000 skattelättnader för jordbruksnäringen som beräknades uppgå till 330 miljoner kronor. Det är enligt vår mening oacceptabelt att regeringen nu lägger fram förslag som innebär att skattelättnaden krymper med en tredjedel till 220 miljoner kronor. Regeringen bör återkomma med förslag som innebär att skattelättnaden för bränsle och el uppgår till det ursprungligen angivna beloppet.

De skatter som nu är aktuella utgör emellertid endast en del av jordbrukets s.k. skatteryggsäck. Utöver den nu föreslagna lättnaden bör skattebördan minskas med ytterligare 110 miljoner kronor i el- och bränslebeskattning enligt vad vi anförts ovan om regeringens tidigare utfästelser. Vidare bör dieselbeskattningen minska med 1,2 miljarder kronor, och de 360 miljoner kronor som tas ut i avgift på handelsgödsel bör återgå till jordbruksnäringen. Totalt bör skattelättnaderna för jordbruksnäringen uppgå till 1,6 miljarder kronor utöver vad regeringen föreslagit.

Som framgår av motion Sk25 och skrivelsen från Trädgårdsnäringens Riksförbund innebär regeringens förslag att vissa företagsformer inom trädgårdsnäringen missgynnas. Många företag som bedriver primärproduktion har valt att samverka i kooperativa företag för vissa verksamheter som avser att färdigställa produkterna för försäljning. Det gäller t.ex. tvättning, sortering, förpackning, lagring och försäljning till reguljär handel. Dessa företag

har inte en SNI-kod som klassar dem som jordbruks- eller trädgårdsföretag eller tillverkande industriföretag. Regeringen bör snarast återkomma med förslag som innebär att de kooperativa samverkansföretagen inte missgynnas.

När det gäller systemet för skatteåterföring av skatt på el och bränslen anser vi att lagstiftningen i allt väsentligt bör utgå från vad som är bäst och enklast för medborgarna och företagarna. Riksdagen bör därför besluta om ett försäkranssystem för återföringen. Förslaget om en beloppsgräns för återbetalning av skatt på bränslen missgynnar uppenbart de mindre jordbruksföretagen. Någon beloppsgräns bör inte gälla, och alla som så önskar bör få återbetalning varje kvartal. Eventuella höjningar av beloppsgränsen bör avvisas av riksdagen.

Med det anförda föreslår vi att skatteutskottet tillstyrker motion Sk25 yrkandena 2–7.

2. Jordbrukets energiskatter m.m.

Ingvar Eriksson, Catharina Elmsäter-Svärd, Berit Adolfsson och Anders G Högmark (alla m) anför:

Vi delar uppfattningen i motion Sk22 (m) angående det orimliga i att stora delar av bondekåren utesluts från de föreslagna skattelättnaderna för bränslen. Propositionen innebär i denna del att jordbrukare som inte förbrukar mer olja än att återbäringen skulle bli 990 kronor per kvartal eller 3 960 kronor om året blir helt utan ersättning. För många jordbrukare är 3 960 kr en betydande summa. Som framgår av Sveriges Lantbruksuniversitets yttrande kommer 40 % av eldningsoljaolyman inte att omfattas av skattelättnaden. Det enda rimliga är att hela beloppet för skattebefrielse återbetalas och det administrativa förfarandet förenklas. Om riksdagen beslutar om skattelättnader för jordbruksföretag och andra företag för att förbättra deras konkurrenskraft får inte administrativa hinder användas som skäl för att höja dessa skatter igen. Riksdagen bör därför avvisa även den aviserade höjningen av beloppsgränsen för återbäring av elskatten.

Vi ansluter oss också till de mer övergripande synpunkterna i motion Sk24 (m) om jordbrukets skattebörda. Punktskatterna på produktionsmedel är avsevärt högre i Sverige än i omvärlden. Detta ger konkurrensnackdelar för svenska livsmedel på den gemensamma marknaden. Vi delar motionärernas bedömning att avgiften på kväve i handelsgödsel bör avskaffas och att dieselskatten för arbetsredskap inom jordbruket bör sänkas till 53 öre per liter. Vi anser också att förslaget i motion Sk24 om att jordbrukare i sin inkomstdeklaration skall få begära reduktion för energiskatten har betydande fördelar, främst genom att metoden innebär betydligt mindre byråkrati än det system som regeringen föreslagit. Samtidigt kommer man ifrån den diskriminering av mindre och medelstora jordbruksföretag som regeringens förslag innebär. Med ett system med avdrag i deklarationen behövs inga beloppsgränser av administrativa skäl. Alla jordbrukare kan därmed få del av skattelättnaden.

Med det anförda föreslår vi att skatteutskottet tillstyrker motionerna Sk22 och Sk24 yrkandena 6–8.

3. Jordbrukets skattelättnader m.m.

Eskil Erlandsson (c) anför:

Som framgår av motion Sk23 (c) är jord- och skogsbruket till stor del drivkraften och motorn på den svenska landsbygden. Det är nödvändigt att Sveriges lantbrukare ges de politiska och ekonomiska förutsättningarna för att kunna utvecklas som företagare. Svensk jordbruksnäring måste ges ekonomiskt likvärdiga konkurrensvillkor med villkoren i t.ex. Finland och Danmark. Därför måste den s.k. skatteryggsäcken lyftas av jordbruket. De nu framlagda förslagen om skattenedsättning lever inte upp till tidigare löften av regeringen, som utgick från beräkningar om en skatteeffekt på 330 miljoner kronor. Förslagen beräknas nu innebära skattelättnader om endast 220 miljoner kronor, och därmed uppnår man inte målsättningen och löftet att jämställa jordbruket med tillverkningsindustrin vad gäller el- och eldningsoljebeskattningen. Vi anser att de utlovade skattenedsättningarna skall fullföljas.

Förslaget om en beloppsgräns om 1 000 kr per kvartal för återbäring av eldningsoljeskatten är olyckligt för det småskaliga jordbruket och utesluter i praktiken 40 % av alla jordbruksföretag från skattelättnaden på bränslen. Motsvarande andel som ej får del av lättnaderna i elskatten är 35 %. Detta är inte acceptabelt i ett läge när det svenska jordbrukets lönsamhet är hårt ansträngd. Gränsbeloppen måste ändras så att även den som förbrukar lite får rimlig möjlighet att ta del av nedsättningen. Vi anser det inte motiverat att tillämpa någon gränssättning för vare sig elskatten eller eldningsoljeskatten. För att minska byråkratin för jordbruksföretagen är ett försäkranssystem att föredra framför det system med återbetalning som regeringen föreslagit.

För att säkerställa det svenska jordbrukets konkurrenskraft krävs ytterligare satsningar. Dieselskatten måste nedjusteras eller så måste medel avsättas för att kompensera jordbruket för den i jämförelse med konkurrentländerna högre skatten på diesel.

Med det anförda föreslår vi att skatteutskottet tillstyrker motion Sk23.